

Sygn. akt V CSK 579/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Gminy S.

przeciwko A. N.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 31 stycznia 2019 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 21 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI Ga [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O. pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację Gminy S. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w O. oddalającego jej powództwo o zapłatę wytoczone przeciwko A. N.

Uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zostało wygłoszone po zamknięciu rozprawy w dniu 21 kwietnia 2017 r., bezpośrednio po ogłoszeniu sentencji, a następnie - w wyniku wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem - poddane transkrypcji. W aktach sprawy znajduje się dokument transkrypcyjny.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji. Zarzuciła w niej naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 391 k.p.c. przez brak uzasadnienia w sposób jasny i pełny, z którego wynikałyby motywy, jakimi kierował się Sąd drugiej instancji oraz naruszenie art. 391, 378 § 1 i art. 382 k.p.c. przez brak dokonania ustaleń faktycznych i ich oceny. oraz przez brak jakichkolwiek merytorycznych rozważań. Ponadto zdaniem skarżącej doszło do naruszenia art. 299 § 1 i 2 k.s.h. oraz art. 107 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe (Dz. U. z 2016 r., poz. 2171 ze zm.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze zgodnie przyjmuje się, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić podstawę uwzględnienia skargi kasacyjnej gdy sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji wyklucza poddanie go kontroli kasacyjnej (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 24 maja 2012 r., III CZP 77/11, OSNC 2012, nr 11, poz. 123 a także przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, nie publ., z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, nie publ., z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, nie publ., i z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15, nie publ oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 148).

Pogląd ten zachowuje aktualność także w odniesieniu do tzw. uzasadnienia wygłoszonego, wprowadzonego do postępowania cywilnego ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz

ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1296). Zgodnie z art. 328 § 1¹ k.p.c., jeżeli przebieg posiedzenia jest utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, uzasadnienie może być wygłoszone po ogłoszeniu sentencji wyroku i utrwalone za pomocą tego urządzenia, o czym przewodniczący uprzedza przed wygłoszeniem uzasadnienia; w razie wygłoszenia uzasadnienia na posiedzeniu nie podaje się odrębnie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 18 listopada 2015 r. (sygn. akt III CSK 237/15, OSNC 2016/4/52) Sąd Najwyższy podniósł, że sąd powziąwszy decyzję o tym, że uzasadnienie będzie wygłoszone, - odbywając naradę nad wyrokiem - przeprowadza dyskusję także nad uzasadnieniem (art. 324 § 1 k.p.c. w nowym brzmieniu). Należy zatem przyjąć, że także w razie uzasadnienia wygłaszanego istnieje ono już w chwili wydawania orzeczenia i przez to stwarza możliwość wpływu jego wad na treść rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji wyklucza poddanie go kontroli kasacyjnej. Poza tym za zaskarżalnością orzeczenia na podstawie art. 328 § 2 w zw. z art. 391 k.p.c. przemawiają także wady samej jego formy, wynikające m.in. z transkrypcji uzasadnienia wygłoszonego, tj. przetworzenia jego postaci dźwiękowej (fonetycznej) do postaci pisemnej (graficznej). Oceny tej nie zmienia przewidziane w art. 328 § 2¹ k.p.c. dla sądu drugiej instancji ograniczenie uzasadnienia do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Jest to możliwe jedynie w sytuacji, kiedy sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełnia żadnego z tych wymagań, nawet tego minimalnego ograniczonego do podstawy prawnej rozstrzygnięcia albowiem nie przytacza się w nim żadnego przepisu prawa. Poza tym i tak nie było podstaw do zastosowania uproszczonej wersji uzasadnienia ponieważ w apelacji powódki były podniesione zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych będących podstawą wyroku wydanego w pierwszej instancji.

Istotnym uchybieniem mającym wpływ na wynik sprawy jest zatem brak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych, które są domeną także sądu drugiej instancji, zwłaszcza gdy skarżący podważa je w apelacji, jak też nie ma jakiegokolwiek oceny dowodów - z ich wskazaniem oraz określeniem karty, na której się znajdują - ani ustosunkowania się do wniosków dowodowych składanych w postępowaniu apelacyjnym. W uzasadnieniu nie ma także żadnych ocen zarzutów apelacyjnych - co słusznie zarzuca się w skardze kasacyjnej, zwłaszcza w odniesieniu do stanu niewypłacalności spółki - a oznacza to także, że ani funkcja kontrolna, ani funkcja rozpoznawcza sądu drugiej instancji nie została w niniejszej sprawie spełniona przez Sąd Okręgowy.

Z zapisu uzasadnienia nie wynika, jakie rzeczywiste względy doprowadziły do uznania za błędne stanowisko Sądu pierwszej instancji odnośnie do przedawnienia roszczenia oraz odnośnie do sposobu wyliczenia szkody. W najważniejszych dla tej oceny miejscach uzasadnienia zostały postawione znaki wskazujące na brak możliwości przetworzenia wersji fonetycznej. Nie jest również możliwe poddanie kontroli, jakie w istocie względy doprowadziły do uznania, że strona powodowa nie poniosła szkody na skutek działań strony pozwanej.

Te oczywiste uchybienia stanowią nie tylko uzasadnioną podstawę do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji ale także nie pozwalają na odniesienie się do innych zarzutów skargi kasacyjnej opartych na przepisach prawa materialnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekła jak wyżej na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.